RAADSVOORSTEL

ONDERWERP
Uitgangspuntennotitie 2027

BESLISPUNTEN
1 De Uitgangspuntennotitie 2027 vast te stellen, inclusief de kaders voor het opstellen van de programmabegroting 2027.

2 In te stemmen met het voorstel de OZB tarieven te verhogen met 25% vanaf 2027 en de systematiek van berekening van tarieven te wijzigen

3 Kennis te nemen van het begrotingsadvies van de VNG

INLEIDING
Onze gemeente staat voor grote financiële uitdagingen. De gemeente verwacht de komende jaren een structureel financieel tekort dat kan oplopen tot € 9 miljoen. Dit tekort vraagt om moeilijke keuzes. Het is noodzakelijk om nu voor te bereiden op die keuzes en nieuwe verplichtingen zoveel als mogelijk te vermijden.

Zoals gebruikelijk in een jaar met gemeenteraadsverkiezingen is ervoor gekozen om geen Kadernota op te stellen, maar een Uitgangspuntennotitie (UPN). De vorming van een nieuwe coalitie en de nog te maken keuzes binnen de “Strategische Gemeente” maken deze aanpak passend. De UPN biedt richting in een periode waarin financiële ruimte zeer beperkt is.
Voor de begroting 2027 ligt de eerste focus op het realiseren van een sluitende jaarschijf 2027. Dit is noodzakelijk om te voldoen aan de eisen die onze toezichthouder (Provincie) stelt. In de Kadernota 2028 (en programmabegroting 2028) verschuift de focus naar het sluitend krijgen van de begroting in 2031.
In verband met de financiële omstandigheden is ervoor gekozen de UPN beleidsarm in te steken. Dat betekent dat alleen onvermijdbare en noodzakelijke ontwikkelingen zijn meegenomen. Eerder genomen besluiten zijn wel verwerkt. Verder is “het ontwikkelbudget coalitie” vanaf 2028 verlaagd (tabel D10), omdat het gelet op onze financiële positie ervoor gekozen is deze stelpost niet in stand te houden.
Daarnaast is bewust voorzichtig omgegaan met financiële effecten uit bijvoorbeeld de jaarrekening 2025. Omdat binnen het traject van de Strategische Gemeente ook wordt gekeken naar mogelijke bezuinigingen, is ervoor gekozen autonome effecten nu eerst eenmalig te verwerken. Mogelijke structurele effecten vanaf 2028 worden later betrokken bij het verdere proces van de “Strategische Gemeente”. Zo wordt voorkomen dat meerdere sporen door elkaar gaan lopen.

Deze notitie beschrijft de financiële uitgangspunten voor de programmabegroting 2027. Het vertrekpunt voor het financiële meerjarenperspectief is het saldo van de programmabegroting 2026. Er is geen rekening gehouden met eventuele financiële gevolgen van een nieuw coalitieakkoord dan wel beleidsontwikkelingen. Over de effecten van de meicirculaire 2026 wordt u later via een aparte brief geïnformeerd.

Financieel beeld
Uit onderstaande tabel blijkt dat het saldo in 2030 uitkomt op een structureel tekort van ongeveer € 7,6 miljoen. Niet alle risico’s en onzekerheden zijn hierin verwerkt. Zo is de mogelijke verdere herverdeling van het gemeentefonds nog niet meegenomen. Dit kan leiden tot een nadeel van ongeveer € 0,7 miljoen. Hierover wordt meer duidelijkheid verwacht in de meicirculaire 2026. Zoals eerder aangegeven is de meicirculaire niet verwerkt in de UPN.

Ook het financiële effect van HR21 is nog onzeker. Daarnaast is de exploitatie van de nieuwe sporthal nog onderwerp van onderzoek, waardoor de structurele lasten hiervan nog niet definitief bekend zijn. Wanneer we het huidige saldo combineren met deze onzekerheden blijft de totale financiële opgave naar verwachting gelijk aan wat eerder als uitgangspunt is berekend binnen het traject van de “Strategische Gemeente” een oplopend, structureel begrotingstekort van ca. € 9 miljoen. Het algemene beeld verandert daarmee inhoudelijk niet.

Omdat de genoemde tekorten in deze notitie structureel zijn, is het niet wenselijk om hiervoor reserves in te zetten. Dit maakt een verhoging van de OZB noodzakelijk. Zo zorgen we voor een sluitende begroting in het eerste jaar. Bovendien geeft dit ook ruimte in de structurele bezuinigingsopgave. Het voorstel voor verhoging van de OZB wordt meegenomen bij de besluitvorming over deze UPN en daarna verwerkt in de programmabegroting 2027.

Financiën
Hieronder volgt een overzicht van de financiële onderwerpen die in deze UPN zijn opgenomen. In de uitgangspuntennotitie worden de verschillende onderwerpen toegelicht.

	Onderwerp	i/s	2027	v/n	2028	v/n	2029	v/n	2030	v/n
A	**SALDO PROGRAMMABEGROTING (2026)**		**€ -2.001.848**	**n**	**€ -6.118.274**	**n**	**€ -7.057.161**	**n**	**€ -7.580.804**	**n**
A1	Algemene uitkering (september- en decembercirculaire		€ -772.143	n	€ -655.143	n	€ -532.143	n	€ -601.143	n
A2	Stelpost i.v.m. korting AU eigen bijdrage jeugdzorg (vanuit toezichtskader provincie)				pm		pm		pm	
	Stelpost i.v.m. korting AU inz. sturen op trajectduur				pm		pm		pm	
	Startpunt UPN		€ -2.773.991	n	€ -6.773.417	n	€ -7.589.304	n	€ -8.181.947	n
B	**Structurele effecten uit jaarrekening 2025:**									
B1	**Economie en vrijetijdsbesteding**									
	Schoonmaakkosten sporthal de Stamper en Weemelanden en sportzaal Beukenhage door nieuwe aanbesteding	s	€ -25.000	n	€ -25.550	n	€ -26.112	n	€ -26.687	n
	Schoonmaakkosten zwembad door nieuwe aanbesteding	s	€ -20.000	n	€ -20.440	n	€ -20.890	n	€ -21.349	n
B2	**Ruimte**									
	Integrale veiligheid: City control, noodzakelijke software	s	€ -14.000	n	€ -14.308	n	€ -14.623	n	€ -14.944	n
	Beëindiging inhuur inventariseren niet-woningen t.b.v. BAG	s	€ 44.518	v	€ 46.834	v	€ 49.409	v	€ 52.127	v
	Verlaging schades openbare verlichting o.b.v. info uit voorgaande jaren	s	€ 16.800	v	€ 16.800	v	€ 16.800	v	€ 16.800	v
B3	**Sociaal**									
	Structurele onderbesteding budget WVGGZ	s	€ 25.000	v	€ 25.000	v	€ 25.000	v	€ 25.000	v
	Structurele onderbesteding Wmo Begeleiding	s	€ 85.000	v	€ 88.400	v	€ 91.936	v	€ 95.613	v
	Structurele onderbesteding PGB Huishoudelijke	s	€ 10.000	v	€ 10.400	v	€ 10.816	v	€ 11.249	v
	Eikenprocessierups, lagere kosten door nieuwe	s	€ 17.500	v	€ 17.885	v	€ 18.278	v	€ 18.681	v
B4	**Bedrijfsvoering**									
	Salarissen bestuursondersteuning raad (griffie) correctie	s	€ 48.852	v	€ 51.392	v	€ 54.219	v	€ 57.201	v
	Lagere telefoonkosten door lagere tarieven mobiele telefonie en opzegging KPN GemNet abonnement	s	€ 30.600	v	€ 31.273	v	€ 31.961	v	€ 32.664	v
	Lagere kosten belastingen door sloop gemeentelijke	s	€ 30.000	v	€ 30.660	v	€ 31.335	v	€ 32.024	v
	Subtotaal structurele effecten jaarrekening		€ 249.270	v	€ 258.346	v	€ 268.130	v	€ 278.379	v
C	**Reeds genomen besluiten:**									
C1	Verzekeringskosten zijn lager dan geraamd door nieuwe	s	€ 114.950	v	€ 117.479	v	€ 120.063	v	€ 122.705	v
C2	Raadsbesluit Aquapark Zandstuve (krediet € 2.160.000)	s			€ -108.000	n	€ -107.136	n	€ -106.272	n
	Gedeeltelijke dekking door energiebesparing	s			€ 45.000	v	€ 45.000	v	€ 45.000	v
C3	Bouw nieuwe sporthal - raadsbesluit (krediet € 18.950.000)	s						n	€ -690.000	n
	Gedeeltelijke dekking geraamde kapitaallasten	s						v	€ 400.000	v
C4	Hogere exploitatielasten - in onderzoek	s							pm	n
C5	Verlaging subsidieplafond	s	€ 304.000	v	€ 296.000	v	€ 285.000	v	€ 273.000	v
C6	SamenTwente	s	€ -297.734	n	€ -244.822	n	€ -190.744	n	€ -194.940	n
C7	Prioritaire agenda Jeugd (Samen Twente)	i	€ -66.973	n	€ -68.446	n	€ -69.952	n	€ -71.491	n
	Totaal reeds genomen besluiten		€ 54.243	v	€ 37.211	v	€ 82.231	v	€ -221.998	n
D	**Voorstellen: wettelijk / autonoom beleid:**									
	Economie en vrije tijd									
	geen onderwerpen autonoom beleid									
	Ruimte									
D1	Areaal wegen en verhardingen	s	€ -63.000	n	€ -64.386	n	€ -65.802	n	€ -67.250	n
D2	Areaal grasmaaien	s	€ -22.000	n	€ -23.298	n	€ -24.673	n	€ -26.128	n
D3	VRT	s	€ -48.900	n	€ -49.976	n	€ -51.075	n	€ -52.199	n
			€ -133.900	n	€ -137.660	n	€ -141.550	n	€ -145.577	n
	sociaal									
D4	Kosten meerjarenbegroting SW DVO Ontplooj	s	€ -226.192	n	pm		pm		pm	
D5	Salariskosten SW Ontplooj en SW Larcom	s	€ 515.000	v	pm		pm		pm	
D6	ROZ bijdrage	s	€ -41.500	n	€ -43.160	n	€ -44.886	n	€ -46.682	n
D7	Kosten jeugdhulp	s	€ -400.000	n	pm		pm		pm	
			€ -152.692	v	€ -43.160	n	€ -44.886	n	€ -46.682	n
	bedrijfsvoering									
D8	Archief en depot	s	€ -15.000	n	€ -15.330	n	€ -15.667	n	€ -16.012	n
D9	Pre-depot omgevingsplannen	s	€ -45.000	n	€ -45.990	n	€ -47.002	n	€ -48.036	n
D10	Ontwikkelbudget coalitie	s			€ 763.423	v	€ 763.423	v	€ 763.423	v
			€ -60.000	n	€ 702.103	v	€ 700.754	v	€ 699.375	v
	Totaal autonome ontwikkelingen		€ -346.592	n	€ 521.283	v	€ 514.317	v	€ 507.116	v
	Eindsaldo UPN		**€ -2.817.070**	**n**	**€ -5.956.577**	**n**	**€ -6.724.626**	**n**	**€ -7.618.451**	**n**

OZB

Voorgesteld wordt om de systematiek voor de berekening van de OZB aan te passen. Tot op heden wordt jaarlijks eerst de gewenste totale OZB-opbrengst vastgesteld, waarbij een indexatie wordt toegepast. Vervolgens wordt het OZB-tarief afgeleid van de totale WOZ-waarde van alle woningen binnen de gemeente. Deze werkwijze heeft tot gevolg dat wanneer de WOZ-waarden sterker stijgen dan de opbrengstgroei, het OZB-tarief daalt. Dit effect heeft zich de afgelopen jaren in Twenterand voorgedaan: ondanks stijgende woningwaarden zijn de OZB-tarieven gedaald, terwijl in andere gemeenten juist sprake was van tariefstijgingen.
Deze ontwikkeling leidt tot minder voorspelbare en minder uitlegbare tarieven. Om dit te voorkomen, wordt voorgesteld over te stappen op een aangepaste systematiek, waarbij de jaarlijkse indexatie niet langer wordt toegepast op de totale opbrengst, maar direct op de OZB-tarieven. Hierdoor ontwikkelen de tarieven zich stabieler en onafhankelijker van schommelingen in de WOZ-waarden.
Aanvullend wordt voorgesteld om het OZB-tarief vanaf 2027 met 25% te verhogen. Voor een huiseigenaar met een woning met een WOZ-waarde van € 380.000 betekent de combinatie van beide voorstellen een lastenstijging van circa € 11 per maand. Na doorvoering van deze opbrengstverhoging is er sprake van een sluitende begroting voor het jaar 2027.

Kaders voor het opstellen van de begroting
Voorgesteld wordt om voor het opstellen van de begroting aan te sluiten bij de lijn zoals opgenomen in de Uitgangspuntennotitie (UPN) 2027. Deze lijn kenmerkt zich door een beleidsarme benadering, waarbij – gelet op de financiële opgaven en onzekerheden – terughoudend wordt omgegaan bij het aangaan van nieuwe structurele verplichtingen. Concreet betekent dit dat structurele kosten, waar mogelijk, uit te stellen en te betrekken bij de integrale afweging in de kadernota 2028. In de kadernota worden ook de besparingsvoorstellen vanuit het traject van de Strategische Gemeente meegenomen, zodat een samenhangende en integrale besluitvorming kan plaatsvinden.
Voor de begroting 2027 is het uitgangspunt dat deze beleidsarm wordt opgesteld. Dit betekent dat in principe alleen onvermijdbare of noodzakelijke ontwikkelingen worden meegenomen.
Met deze werkwijze wordt zo veel mogelijk geborgd dat nieuwe structurele lasten niet vooruitlopen op de bredere financiële en strategische afwegingen die in 2028 aan de orde zijn.

Begrotingsadvies VNG
De VNG heeft recent een begrotingsadvies uitgebracht voor het opstellen van de begroting 2027-2030. Aanleiding hiervoor zijn de onzekerheden rond de financiering van de jeugdzorg (Hervormingsagenda Jeugd) en de door het Rijk ingeboekte besparing op de Huishoudelijk Hulp. Het advies bestaat uit 4 onderdelen:
1. Sluitende begroting 2027. De VNG adviseert om in ieder geval het begrotingsjaar 2027 sluitend te krijgen. De voorliggende UPN voorziet daarin.
2. Stelposten Jeugdzorg
A. Aanvullende maatregelen. De VNG adviseert om de maatregelen vanuit de eerdere Hervormingsagenda Jeugd via een stelpost op te nemen. In de UPN zijn deze inkomsten vooralsnog niet opgenomen. Hoewel de toezichthouder toestaat hiermee rekening te houden, achten wij de beoogde besparingen nog onvoldoende zeker. Dit is nader toegelicht in de UPN (onder de tabel).
B. Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd. Begin 2027 brengt de commissie opnieuw advies uit over de balans tussen kosten en rijksmiddelen. De VNG adviseert vooruitlopend een stelpost op te nemen ter dekking van tekorten op de Jeugdzorg. De toezichthouder zal hier echter niet mee instemmen. Omdat deze stelpost pas vanaf 2028 relevant is, nemen wij de afweging mee in de kadernota en begroting 2028. Zodoende kan het integraal worden afgewogen, samen met de besparingsvoorstellen vanuit de Strategische Gemeente.
3. Stelpost voor de huishoudelijke hulp WMO. De VNG adviseert de voorgenomen korting, als gevolg van het schrappen van de huishoudelijk hulp als algemene voorziening, budgettair neutraal te verwerken. In de meicirculaire (eind mei) besteden wij hier expliciet aandacht en betrekken wij het oordeel van de toezichthouder (nog niet bekend).

4. Risicoparagraaf. Tot slot adviseert de VNG de risico's van het werken met stelposten op te nemen in de risicoparagraaf. Dit nemen wij mee bij het opstellen van de begroting, voor zover en indien er stelposten worden opgenomen.

BEOOGD EFFECT

De Uitgangspuntennotitie 2027 draagt bij aan de paragraaf Bedrijfsvoering, een volledig en betrouwbaar beeld van de gemeentelijke financiële positie en een kwalitatief goede, effectieve en efficiënte ondersteuning en advisering aan bestuur en organisatie.

ARGUMENTEN

1.1 Dit jaar wordt, in het kader van de Planning & Control-cyclus, een Uitgangspuntennotitie opgesteld.
Dit jaar wordt in plaats van een kadernota een uitgangspuntennotie opgesteld.
De Uitgangspuntennotitie 2027 bestaat uit een financieel overzicht en een toelichting op verschillende posten. Het financieel overzicht start met het saldo van de meerjarenbegroting uit de Programmabegroting 2026, aangevuld met de jaarschijven tot en met 2030. Het overzicht bevat onderwerpen inzake het wettelijk nieuw beleid, contractuele verplichtingen, reeds besloten (college- en raadsbesluiten) en noodzakelijke onderwerpen.

2.1 De Uitgangspuntennotitie 2027 ter vaststelling voor te leggen aan de raad.
De Uitgangspuntennotitie dient ter vaststelling aan de raad te worden voorgelegd. De raad heeft immers het formele budgetrecht.

KANTTEKENINGEN

1.1 Het financieel overzicht vormt het financiële uitgangspunt voor de op te stellen Programmabegroting 2027.
De Uitgangspuntennotitie 2027 is het voorbereidende document voor de op te stellen Programmabegroting 2027.

UITVOERING

De Uitgangspuntennotitie 2027 en besluitvorming over de OZB wordt verwerkt in de Programmabegroting 2027. De programmabegroting wordt in november 2027 aan de raad ter vaststelling voorgelegd.

FINANCIËN

Voor de saldi verwijzen wij u naar het financieel overzicht in de Uitgangspuntennotitie 2027. Hierin staan ook de onderwerpen van de uitgangspuntennotitie toegelicht..

COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

Dit wordt bekend gemaakt via de openbare besluitenlijst.

Trede participatieladder: n.v.t.

BIJLAGEN

1 Uitgangspuntennotitie 2027
2 Raadsbesluit
3 Ledenbrief begrotingsadvies 2027-2030 VNG

Burgemeester en wethouders van Twenterand

de secretaris,

P.F.G. Rossen

de burgemeester,

G.J. Gorter

Zaaknummer: 1378077
Documentnummer: 1378708